

Koločas – nový program Lúčnice

'Koločas' – New programme of the Slovak national folklore
ballet Lúčnica

Ján Blaho

Kontakt / Contact

doc. Ján Blaho, Katedra tanečnej tvorby, Hudobná a tanečná fakulta, Vysoká škola
múzických umení v Bratislave, Ventúrska 3, 813 01 Bratislava, e-mail: blahovic@gmail.com

Ako citovať / How to cite

Blaho, J. (2023). Koločas – nový program Lúčnice. *Etnologické rozpravy*, 30(2), 105-107.

Michal Dudáš a kolektív: *Koločas* [hudobno-tanečný program]. Bratislava: Nová budova
Slovenského národného divadla, 2023.

Kolobeh času ide ďalej a Koločas - nový program Lúčnice, by mal byť jedným z programov, ktorý by mal priniesť odpoveď na otázku, kto bude tvorivým nástupcom profesora Štefana Nosáľa. Otázka – dlhé roky periodicky kladená, ale nikdy nezodpovedaná a osobne si myslím, že za života pána profesora de facto neriešiteľná, dospela v súčasnosti do pragmatického štádia. Jasnejšie kontúry dostala zvolením nového riaditeľa Lúčnice, bývalého lúčničiar Pavla Pilaňa, pre ktorého bola jedna z prioritných úloh nájsť tvorcu, ktorý by sa nebál neľahkej úlohy a bol schopný autorsky pripraviť prvý celovečerný program po úmrtí zdanlivo nenahraditeľného, dlhoročného, viac-menej výhradného autora programov Lúčnice.

Už za života Štefana Nosáľa sa ambiciózny tanečný pedagóg a dlhoročný sólista Lúčnice Michal Dudáš pohrával s myšlienkou realizovať samostatný celovečerný program pre Lúčnicu. Tejto možnosti podriadil všetko a viac-menej nenápadne pracoval na jeho námete. Aj keď netušil, či sa mu táto možnosť naskytne. Bolo len otázkou zhody okolností, či mu bude aj oficiálne ponúknutá. Zmena na poste riaditeľa Lúčnice mu túto možnosť priniesla. Nový riaditeľ a umelecké vedenie Lúčnice dali Michalovi Dudášovi plnú dôveru, ako zodpovednému autorovi novovytváraného – v určitom slova zmysle prelomového

celovečerného programu. Už samotné roky strávené po boku profesora Štefana Nosáľa a neustály kontakt s jeho tvorbou formovali jeho osobnostný tvorivý postoj k slovenskej ľudovej tradícii. Ako tvorca nebol Michal Dudáš začiatovník a mal za sebou okrem iných diel aj choreografiu úspešného celovečerného programu *Spiš vo folklórnom súbore Vagonár z Popradu*. Ako poverený autor sa okamžite pustil do prípravy a realizácie programu. Dôsledne a premyslene začal skladať svoj realizačný tím. Dokázal zostaviť autorský kolektív z mladých talentovaných, ale aj starších renomovaných umelcov. Dudáš húževnato a do detailov pripravoval svoju predstavu, ale konečný výsledok stál na vzájomnom pochopení medzi ním a vybratými spolupracovníkmi a tak možno konštatovať, že každý z tímu mal svoj podiel na úspešnom výsledku. Obzvlášť šťastná voľba bolo napojenie sa na skromného, talentovaného, ale nie neznámeho autora hudby Róberta Faltusa, žijúceho v Španielsku. Na vzdialenosť náročná, ale o to intenzívnejšia spolupráca so zodpovedným autorom priniesla pre projekt hudobný podklad v podobe priam symfonickej hudby. Pre uši lahodnej a pre tanec akoby stvorenej. Zjavne si obaja spoluautori porozumeli, čo môže byť príslubom do budúcnosti.

Šťastnou, ale určite premyslenou, voľbou bolo aj oslovenie Filipa Takáča, tiež v minulosti excelentného sólistu Lúčnice, ktorý mal za sebou viaceré choreografické skúsenosti, ale najmä zaujímavý tematický celovečerný program so súborom Krtíšan, v ktorom sa prejavil vo veľkej miere aj jeho autorský kreatívny talent. K mladému autorskému kolektívu, pochádzajúcemu z lúčničarskeho prostredia patrili aj Michal Druga a manželka zodpovedného autora Anna. K lúčničarskemu potenciálu možno priradiť aj kostymérku Zuzanu Drugovú, ktorá v minulosti obliekla viacero programov Lúčnice. Dudáš evidentne staval na lúčničarskom základe a vytvoril priam rodinné zázemie, ktoré mohlo byť pre tvorbu priaznivým prostredím. Zapojenie renomovaných umelcov z oblasti scénografie a kostýmového dizajnu Milana Ferencíka a Evy Farkašovej – Zálešákovskej kreatívne istilo lúčničarsky základ autorského kolektívu.

Možno konštatovať, že program bol úspešný – bol to krok, ktorý preklenul obavy, či Lúčnica dokáže pokračovať naplno aj po odchode majstra Nosáľa.

Téma predstavenia *Koločas* je takmer klasická – postavená na príbehu lásky, ktorý je vypovedaný na pozadí rodinného a výročného zvykoslovia Slovenska. Téma poskytuje nepreberné množstvo materiálu a je mnoho možností, čo si z neho autor programu vyberie a akým spôsobom sa k tvorbe postaví. Selekcia tém takto koncipovaného programu je veľmi zložitá, náročná v prepojení s príbehom. Priznám sa, že som mal určité obavy z úvodných častí, keď sa v rýchlom slede za sebou nenašli len scény, ale predovšetkým autorom na spracovanie vybratej príležitosti, ktoré akoby nedopovedané nadväzovali jedna na druhú. Prekvapil ma veľký počet používaných rekvizít a neustála manipulácia so stavebnými prvkami scény. Tento úvodný zdanlivý dynamický chaos sa však ustálil v nosných témach a divák mohol obdivovať majstrovsky urobené stavenie májov z Liptova, nebojácne štylizované, ale nesmierne pôsobivé Jánske ohne Rusínov, zaujímavú, aj keď trochu rozvláchnu pasáž verbunkov, spejúcu k veľmi silnej symbolike vojenského cintorína. Plná kreatívnych nápadov bola aj časť koncipovaná na báze tzv. „stridžích dní“. Finále hodné majstra Nosáľa plne ukázalo prirodzený výraz a vynikajúcu interpretačnú úroveň postcovidovej generácie mladých lúčničarských tanečníkov a spevákov.

Dôležité je, že v štádiu hľadania nástupcu profesora Štefana Nosáľa sa Michalovi Dudášovi

šovi a spol. vydaril umelecký počín, ktorý je príslubom do budúcnosti. Nie je ešte definitívnym riešením hľadania nového tvorcu zodpovedajúcich kvalít, ale autor a jeho kolektív sa nemajú za čo hanbiť. Umelecká rada určite zhodnotí odvedenú prácu a je na nej, či dá možnosť autorovi v budúcnosti potvrdiť svoje kvality. Možno sme boli svedkami rodiaceho sa nového obdobia v tomto umeleckom telese. Lúčnica sa v predstavení prezentovala mladíckym elánom, výraznou výrazovou interpretáciou. Interpretačný potenciál však potrebuje adekvátneho tvorcu. Bude ním ambiciózny Dudáš?

Referencie

Dudáš, M. a kol. (2023). *Koločas* [hudobno-tanečný program]. Nová budova Slovenského národného divadla, Bratislava, Slovenská republika.